

**Статистичко истраживање
о токовима робе у међународном
друмском саобраћају**

Београд, 2005.

МЕТОДОЛОГИЈЕ И СТАНДАРДИ – Статистичко истраживање о токовима робе у међународном друмском саобраћају

ИЗДАВАЧ

Републички завод за статистику Србије
Београд, Милана Ракића бр. 5

ЗА ИЗДАВАЧА

Др Драган Вукмировић, директор

Приликом коришћења података објављених у овој публикацији
обавезно је навођење извора.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
006+311

МЕТОДОЛОГИЈЕ и стандарди / Републички
завод за статистику Србије ; за издавача
Драган Вукмировић. - 2003, бр. 1- . -
Београд (Милана Ракића 5) : Републички
завод за статистику Србије, 2003- (Београд
: Републички завод за статистику Србије). -
29 cm

ISSN 1451-7477 = Методологије и стандарди
- Републички завод за статистику Србије

COBISS.SR-ID 112201996

ПРЕДГОВОР

Републички завод за статистику Србије објављује јединствене статистичке стандарде за истраживање "Токови робе у међународном саобраћају" (СА/М-31). Ова свеска садржи методолошке основе истраживања, опис организације истраживања, инструмената истраживања, обраде и стављања података на увид корисницима. Посебно детаљно описано је добијање информација о међународном друмском саобраћају путем коришћења релационе базе агрегираних података. Тиме су обухваћени сви неопходни елементи за реализацију наведеног истраживања на јединствен начин у целој Републици.

Истраживање о токовима робе у међународном саобраћају први пут је уведено у Програм статистичких истраживања из области саобраћаја, складиштења и веза 1996. године. Тада су у статистичке сврхе искоришћене могућности које је пружала информациона основа Савезне управе царина, односно база података које је формирана на основу евиденције из царинских поступака надзора над робом и царинског поступка царинења робе. У статистици саобраћаја извршено је упаривање индивидуалних слогова из ова два поступка, те је тако добијен јединствени слог за обраду података о међународним токовима робе по видовима саобраћаја.

Измене у царинском поступку надзора над робом и у царинском поступку царинења робе које су спроведене почевши од 2003. године условиле су значајне измене у методологији прикупљања и обраде података. Предложеним изменама није више могуће вршити повезивање поступка надзора над робом са поступком царинења робе. То је условило формирање два одвојена слога за обраду, један за обележја која се прикупљају у царинском поступку надзора над робом, а други за обележја која се прикупљају у царинском поступку царинења робе. Последица су одређене редукције у броју обележја, као што је обележје о врсти робе у транзиту преко територије Републике Србије.

Информације добијене из оба истраживања упоредиве су са подацима који су добијени путем два ad hoc истраживања, спроведена 1986. и 1990. године у сарадњи са статистичким уредом Европске уније (ЕУРОСТАТ). Тада су добијени подаци о међународним токовима робе у билатералној размени и транзиту преко СФР Југославије, који су реализовани комерцијалним друмским превозним средствима. Резултати из та два истраживања могу се потражити у публикацијама које је објавио Савезни завод за статистику (СФРЈ) у сарадњи са Статистичким уредом Европске уније.

Резултати истраживања добијени коришћењем ове методологије упоредиви су и компатибилни са резултатима добијеним у истраживањима спроведеним 1986. и 1990. године.

Београд, 2005.

Директор

Др Драган Вукмировић

САДРЖАЈ

Предговор	3
I. Правни основ истраживања	7
II. Методолошке основе истраживања	7
Увод	7
Циљ истраживања	8
Јединица посматрања и извештајна јединица	9
Адресар извештајних јединица	9
Прикупљање података (метод, време, избори)	9
Дефиниције основних појмова и обележја	10
III. Организација истраживања	11
Органи за спровођење истраживања и њихове обавезе	11
Обрада и публикување	11
IV. Инструменти за спровођење истраживања	12
Токови достављања документације	12
Формирање слога у РЗСС на основу царинског материјала	12
Називи табела у ДБ-2 записима	12
Формирање јединственог слога и пуњење поља из табела ДБ-2	12
Шема слога за истраживање о токовима робе у међународном саобраћају	16
Логичка контрола слога	16
Обрада података	17
База података о међународним токовима робе	20
Чување података	22
Списак обрадних табела	23

I. ПРАВНИ ОСНОВ ИСТРАЖИВАЊА

На основу Одлуке Скупштине СРЈ о утврђивању Програма статистичких истраживања за период од 2001. до 2005. године (Службени лист СРЈ, број 91/2001), а према садржини и организацији која је дата у овој методологији, спроводи се истраживање "Токови робе у међународном друмском саобраћају" (СА/М-31).

II. МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ ИСТРАЖИВАЊА

Увод

Тржиште саобраћајних услуга јесте динамично и комплексно тржиште, са доста израженим променама на страни понуде и тражње. На страни понуде јавља се већи број саобраћајних организација по видовима саобраћаја (копнени, водени, ваздушни), па и већи број организација унутар самих видова (нпр. код копненог саобраћаја: железница и друм). Вишеструки односи конкуренције, присутни између видова и између појединих грана саобраћаја (интергранска конкуренција), али и унутар појединих грана саобраћаја (интрагранска конкуренција), обавезују статистику саобраћаја на то да посебну пажњу посвети статистичким истраживањима путем којих се добијају информације о токовима робе — по местима утовара и истовара робе, у унутрашњем и међународном саобраћају.

У складу са тако дефинисаним захтевима, Републички завод за статистику већ дужи низ година спроводи одређени број статистичких истраживања, на основу чијих резултата информисае јавност о токовима робе који се реализују у скоро свим гранама саобраћаја. Међутим, до 1996. године нису била реализована истраживања о токовима робе у друмском саобраћају, што је представљало значајно ограничење у систему, јер се корисницима нису обезбеђивале информације о саобраћају као целини. Основно ограничење у спровођењу истраживања о друмском саобраћају није било методолошке природе већ, пре свега, недостатак финансијских средстава потребних за реализацију овог истраживања.

Изузетно, у периоду од 1986. до 1990. године, у циљу обезбеђивања стране финансијске подршке за изградњу и реконструкцију главних друмских транзитних праваца преко СФР Југославије, реализована су, уз финансијску подршку Статистичког уреда Европске Уније (ЕУРОСТАТ), два ad hoc статистичка истраживања о токовима робе у међународном друмском саобраћају. Истраживање спроведено у 1986. години односило се само на токове робе у транзиту преко територије СФРЈ, а истраживање спроведено у 1990. години обухватило је токове робе по свим врстама међународног саобраћаја.

Искуство стечено на реализацији ових истраживања, као и учешће статистичара саобраћаја у припремама за увођење нових докумената (ЈЦИ) у царински поступак надзора над робом и у поступак царињења робе у царинском подручју Југославије, обезбедило је услове да се из документације Савезне управе царина обезбеде подаци за статистичко истраживање о токовима робе у друмском саобраћају.

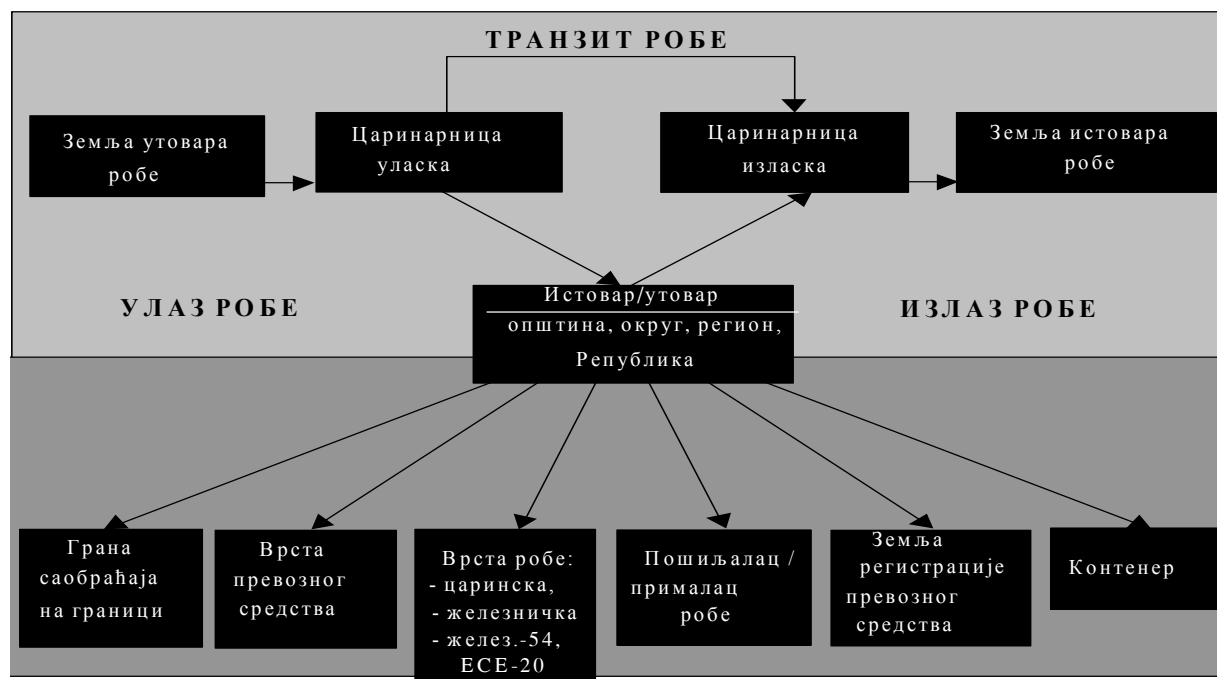
Стручњаци из завода за статистику, у сарадњи и уз подршку Савезне управе царина, у Јединствену царинску исправу (ЈЦИ), у делу који се користи у царинском поступку надзора над робом, додали су неколико специфичних обележја, битних за исказивање података потребних за статистику саобраћаја. Са почетком реализације царинских поступака царинења робе и надзора над робом, од 1996. године, на основу Јединствене царинске исправе (ЈЦИ), статистика саобраћаја обезбеђује корисницима податке о робним токовима у међународном друмском саобраћају.

Изменама у царинском поступку надзора над робом и у царинском поступку царинења робе дошло је до одређених редуција у обиму информација које се добијају обрадом података. Најзначајније промене односе се на немогућност добијања информација о врсти робе превезене у транзиту преко Републике Србије. Одређене измене унесене су код врста превозних средстава којима је обављен превоз робе, посебно у делу који се односи на класификацију превозних средстава у саобраћају унутрашњим пловним путевима. У области друмског саобраћаја, класификација превозних средстава остала је иста, а одређена побољшања односе се на праћење мултимодалног саобраћаја.

Циљ и предмет истраживања

Циљ овог истраживања јесте да се обезбеде подаци о обиму и правцима превоза робе — по местима утовара и истовара, у извозу, увозу и транзиту робе преко територије Републике Србије, превозним средствима са регистрацијом Заједнице Србије и Црне Горе и регистрацијама страних земаља.

Истраживањем се добијају подаци о броју друмских теретних возила у уласку, изласку и транзиту преко граничних прелаза на територији Републике Србије (статички показатељи), као и о токовима возила и робе између страних земаља утовара и истовара робе и места утовара и истовара робе унутар наше земље (динамички показатељи).

Поред ових основних информација расположиви су и подаци о промету возила — по земљама регистрације возила, царинским испоставама уласка/изласка возила, и подаци о количини и врсти превезене робе — по врсти друмских превозних средстава. Путем растојања израчунатих на путној мрежи Републике Србије добијају се подаци о пређеним километрима теретних возила и реализованим тонским километрима унутар територије Републике Србије.

Подаци добијени овим истраживањима, заједно са подацима добијеним о токовима робе реализованим у другим саобраћајним гранама, служе за анализу динамике и структуре токова робе у међународном саобраћају, као и учешћа наших превозних средстава у превозу и у билатералној робној размени са појединим земљама. Добијени подаци објективно указују на: оптерећеност појединих царинских прелаза, прерасподелу између грана саобраћаја у укупном међународном превозу робе, динамику и структуру — по врсти робе, и земљама утовара и истовара робе и учешћу наших превозилаца у билатералној размени. Добијени подаци веома су значајни за финансирање изградње и реконструкцију главних путних праваца. Они могу да послуже за реалну расподелу прихода остварених од наплаћене друмске таксе, према стварној оптерећености међународних путних праваца. Добијени подаци незаобилазна су основа приликом контингентирања друмских дозвола у билатералним преговорима које води Републичко министарство за капиталне инвестиције.

Јединица посматрања и извештајна јединица

Јединица посматрања јесте комерцијално теретно превозно средство са робом (брод, вагон, возило, итд.) које прелази границе државне заједнице Србија и Црна Гора на неком од званичних царинских прелаза и располаже документацијом прописаном да се користи у царинском поступку надзора.

Извештајна јединица јесте гранична царинска испостава. Управа царина доставља основне податке о кретању превозних средстава са робом на основу евиденције из царинског поступка надзора над робом. Подаци се достављају у форми ДБ-2 формата.

Адресар извештајних јединица

Адресар извештајних јединица се састоји од списка царинарница, царинских испостава и царинских реферата који су од стране Управе царина одређени за обављање царинског поступка царинења, односно за вршење надзора над робом. Списак царинарница, односно царинских испостава и царинских реферата утврђује својим поступком Управа царина.

Прикупљање података (метод, време, извори)

Управа царина уноси на систем податке из докумената који се користе у царинском поступку надзора над робом. Подаци се уносе сукцесивно, у реалном времену, у форми ДБ записа, посебно за царински поступак надзора над робом.

Републичка управа царина доставља Републичком заводу за статистику Србије индивидуалне слогове на магнетном медију, до петнаестог у месецу за претходни месец.

У царинском поступку надзора над робом који се спроводи у друмском саобраћају равноправно се користе домаћи документ — Јединствена царинска исправа (ЈЦИ), и међународни транспортни документи: ТИР карнет и АТА карнет.

Дефиниције основних појмова и обележја

Излаз подразумева иступ робе утоварене на комерцијално саобраћајно превозно средство из царинског подручја Републике Србије, преко неког од граничних прелаза. Разликују се следеће врсте царинског поступка у излазу:

Извоз подразумева утовар робе оцарињене у унутрашњој царинарници, која се упућује у граничну царинарницу због даљег упућивања изван наше земље.

Привремени извоз подразумева утовар робе у унутрашњој царинарници, која се упућује у граничну царинарницу због даљег упућивања изван наше земље, уз обавезу да се роба, након оплемењивања, поново врати у нашу земљу.

Поновни извоз подразумева утовар робе оцарињене у унутрашњој царинарници, која се упућује у граничну царинарницу због даљег упућивања изван наше земље, при чему је та роба већ једанпут била упућена изван наше земље.

Улаз подразумева приступ робе утоварене на комерцијално саобраћајно превозно средство на царинско подручје Републике Србије, преко неког од граничних прелаза. Разликују се следеће врсте царинског поступка у улазу:

Прави транзит (ТП) подразумева неоцарињену робу ушлу у земљу преко граничне царинарнице, под царинским поступком надзора над робом, и упућену у граничну царинарницу изласка због даљег упућивања изван наше земље.

Унутрашњи транзит (ТД) подразумева неоцарињену робу ушлу у земљу преко граничне царинарнице, под царинским поступком надзора над робом, и упућену у унутрашњу царинарницу због даљег поступка царињења робе.

Спољни транзит (ТС) подразумева оцарињену робу из унутрашње царинарнице и упућену у граничну царинарницу због изласка из земље.

Накнадни транзит (ТН) подразумева упућивање робе од једне унутрашње царинарнице до друге унутрашње царинарнице.

Саобраћајно средство на граници јесте активно саобраћајно средство на коме је роба ушла/изашла преко граничне царинарнице. Класификација превозних средстава дата је према гранама саобраћаја, а унутар гране саобраћаја дате су карактеристичне врсте возила.

Контејнер је специјална кутија пројектована за превоз робе, ојачана, која се може слагати једна на другу и која се може премештати хоризонтално или вертикално.

Земља утовара јесте земља у којој је роба утоварена на превозно средство на којем је прispела у граничну царинарницу.

Земља истовара јесте земља у којој роба треба да буде истоварена са превозног средства на којем је иступила из граничне царинарнице.

Земља регистрације превозног средства јесте земља у којој је активно превозно средство на граничној царинарници регистровано и обележено одговарајућим међународним ознакама. Код тегљача са полуприколицом и камиона са приколицом уписује се земља регистрације вучног возила.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања и њихове обавезе

За организовање и спровођење истраживања "Токови робе у међународном саобраћају" (СА/М-31) задужен је Републички завод за статистику Србије.

Републички завод за статистику Србије организује истраживање у сарадњи са Управом царина Републике Србије. У истраживању се примењују све класификације и номенклатуре које се користе у царинским поступцима надзора над робом и царињења робе, односно — у статистици — за међународне економске односе са иностранством. Тиме је постигнута неопходна хармонизација између статистике саобраћаја и статистике за економске односе са иностранством. Додатно се у истраживању примењују специфичне класификације и номенклатуре, које се у договору са Управом царина Републике Србије користе у царинском поступку надзора над робом.

Обрада и публикување

Подаци о међународном превозу робе обрађују се и публикују на нивоу Републике Србије. Обрада и логичка контрола материјала врши се у Републичком заводу за статистику Србије. Резултати се објављују у:

- ☞ публикацији "Статистички годишњак Србије"
- ☞ билтену "Саобраћај и везе"
- ☞ публикацији "Месечни преглед" и
- ☞ другим публикацијама Републичког завода за статистику Србије.

За ово истраживање формирана је релациона база агреgirаних података (само за друмски саобраћај), која је доступна корисницима.

IV. ИНСТРУМЕНТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИСТРАЖИВАЊА

Токови достављања документације

Истраживање о међународним токовима робе спроводи се на основу документације која се формира за царински поступак надзора над робом у Републичкој управи царина. Управа царина Републике Србије редовно месечно, у форми ДБ-2 формата, доставља Републичком заводу за статистику Србије слокове са основном документацијом.

Царински поступак у Републици Србији је јединствен и састоји се из царинског поступка надзора над робом и царинског поступка царинења робе. У царинском поступку надзора над робом користе се равноправно три документа, и то:

- а) Јединствена царинска исправа – ЈЦИ
- б) ТИР карнет (Transport International Road – међународни транспорт друмом)
- в) АТА карнет (специјалан документ за сајамске приредбе).

Царински поступак царинења робе је јединствен без обзира на превозно средство којим се роба превози у царинском поступку надзора над робом, и врши се путем Јединствене царинске исправе (ЈЦИ).

Формирање слога у РЗСС на основу царинског материјала

Називи табела у ДБ-2 записима

Републичка управа царина доставља Републичком заводу за статистику Србије пет табела у ДБ-2 запису. Четири табеле односе се на царински поступак надзора над робом а једна указује на појављивање више возила под једним царинским документом. Табеле носе следеће називе:

- TWNAIJCI** – заглавље ЈЦИ, преводи се за потребе статистике у **СЗСНАП**;
- TWZAGJCI** – наименовање ЈЦИ, преводи се за потребе статистике у **СЗСНАВ**;
- TTIRKAR** – ТИР карнет, преводи се за потребе статистике у **СЗСТИР**;
- TATAKAR** – АТА карнет, преводи се за потребе статистике у **СЗСАТА**;
- TWKONVOJ** – преводи се за потребе статистике у **КОНВОЈ**.

Називи променљивих у табелама Републичке управе царина индентични су са називима променљивих у табелама Републичког завода за статистику Србије.

Формирање јединственог слога и пуњење поља из табела ДБ-2

У Републичком заводу за статистику Србије формира се јединствени слог за истраживање о токовима робе у међународном саобраћају. Пуњење слога из ДБ-2 табела (СЗСНАВ, СЗСНАП, СЗСТИР, СЗСАТА, КОНВОЈ) врши се по следећим правилима:

1. **GODINA** (година реализације превоза) – попуњава се из свих докумената са поља **ГОДИНА**.
2. **SIFCI** (царинарница отварања документа) – попуњава се из свих докумената са поља **СИФЦИ**.
3. **VRSTAISP** (врста царинског поступка) – попуњава се са поља **ВРСТАИСП**, из табела **TWNAIЈCI**, **TWZAGЈCI**, **TWKONVOЈ**, и са поља **VRISP**, из табеле **ТТИРКАР**, и **ААТАКАР**.
4. **BRЈCI** (редни број царинског документа) – попуњава се са поља **БРЈЦИ**, из **TWNAIЈCI**, и **БРИСП** из **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
5. **SIFOCI** (одредишна царинарница) – попуњава се са поља **СИФОЦИ**, из **TWZAGЈCI**, **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**. Ако није попуњено поље, уписати из поља **СИФЦИП**.
6. **DEKL** (врста исправе) – уписати све поступке **ТС**, **ТП**, **ТД** и **ТН** из **TWZAGЈCI** и **ВРКАР** из **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**. Ако је **ВРИСП = ТУ** и **ВВРСКАР = 1**, превести у **ВРСТАИСП = ТР** и **ДЕКЛ = ТП** (транзит). Ако је **ВРИСП = ТУ** и **ВВРСКАР = БЛАНКО**, превести у **ВРСТАИСП = ТР** и **ДЕКЛ = ТД** (увоз).
7. **DATROT** (датум подношења исправе) – попуњава се из **TWZAGЈCI**, за све врсте улаза и транзита, са поља **БРИСП**, из **СЗСНАВ**, **СЗСТИР**, **СЗСАТА**, а **ДАТИСП** из **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
8. **SIFZOTPR** (земља отпреме робе) – попуњава се са поља **СИФЗОТПР**, из табеле **TWZAGЈCI** и **ЗЕМИЗД**, из табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**. За **ВРСТАИСП = ТР** и **ДЕКЛ = ТД**, **ТН** уписати **ЦС** (Србија).
9. **SIFZODR** (земља одредишта робе) – попуњава се са поља **СИФЗОДР**, из табеле **TWZAGЈCI** и **ЗЕМДЕС**, из табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**. За **ВРСТАИСП = Ц1**, **Ц2**, **Ц3** и **ДЕКЛ = ТС** уписати **ЦС** (Србија).
10. **REGOZPS** (регистарска ознака камиона) – попуњава се са поља **РЕГОЗПС**, из табеле **TWZAGЈCI** и променљива **РЕГБРО** из табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
11. **REGOZPR** (регистарска ознака приколице) – попуњава се са поља **РЕГОЗПР**, из табеле **TWZAGЈCI**.
12. **SIFZPRS** (земља регистрације превозног средства) – попуњава се са поља **СИФЗПРС**, из табеле **TWZAGЈCI**, и променљива **ЗЕМИЗД** из табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
13. **SIFKONT** (контернер) – променљива **СИФКОНТ** из табеле **TWZAGЈCI**, уписати бланко за табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.

14. **UKIZNFAK** (износ фактуре) – променљива **УКИЗНФАК** из табеле **TWZAGJCI**, уписати бланко за табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
15. **SIFVAL** (валута) – променљива **СИФВАЛ** из табеле **TWZAGJCI**, уписати бланко за табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
16. **SIFSAGR** (превозно средство на граници) – променљива **СИФСАГР** из табеле **TWZAGJCI**, писати 99 ако је бланко, а уписати 33 ако су табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
17. **DATIST** (датум иступа возила) – променљива **ДАТИСТ** за **ВРСТАИСТП = Ц1 - Ц3** и (**ВРСТАИСТ = ТР** и **ДЕКЛ = ТП**) из табеле **TWZAGJCI**. Уколико је у том пољу бланко, пунити са променљивом **РОКПРИ**. Променљива **ДАТПОТ** из табеле **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**. За остале уписати бланко.
18. **OPISROBEN** (опис робе) – променљива **ОПИСРОБЕН** из табеле **TWZAGJCI**, за остале бланко.
19. **BRUTOM** (брutto тежина робе) – променљива **БРУТОМ** из табеле **TWZAGJCI**, а **БРУТЕЗ** из **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
20. **NERAZDBT** (нераздужена брутто тежина робе) – променљива **НЕРАЗДБТ** из табеле **TWZAGJCI**, остало се не попуњава.

У слогу постоје поља која су изведена из осталих променљивих:

1. **BRVOZ** (број возила) уписује се 1 ако је **СИФСАГ = 31, 32, 33, 34, 35** и није уписана *спецификација* у пољу **РЕГОЗПРС** из табеле **TWZAGJCI**. Ако је у пољу **РЕГОЗПРС**, из табеле **TWZAGJCI**, уписан неки од облика речи *спецификација* и има у табели **ТWKONVOJ** исту идентификацију као у **TWZAGJCI**, пребројати број таквих слогова. Ако је уписана *спецификација* у пољу **РЕГОЗПРС**, а нема одговарајућег слога у табели **ТWKONVOJ**, онда уписати број који се добија дељењем **BRUTOM** са 15000. Уписује се 1 за **ТТИРКАР** и **ААТАКАР**.
2. **IZUVTR** (врста међународног превоза) добија се по следећим правилима:

Извоз

DIRIZV – (директан извоз)

VRSTAI SP = C1 и **SIFZODR ≠ XC** и **NERAZDBT = 0**

PRIVIZV – (привремени извоз)

VRSTAI SP = C2 и **SIFZODR ≠ XC** и **NERAZDBT = 0**

PONOIZVO – (поновни извоз)

VRSTAI SP = C3 и **SIFZODR ≠ XC** и **NERAZDBT > = 0**

DIRIZCG – (директни извоз за Црну Гору)

VRSTAI SP = C1 и **SIFZODR = XC** и **NERAZDBT = 0**

PRIIZCG – (привремени извоз за Црну Гору)

VRSTAI SP = C2 и **SIFZODR = XC** и **NERAZDBT = 0**

PONIZCG – (поновни извоз за Црну Гору)
VRSTAISP = C3 и SIFZODR = XC и NERAZDBT = 0

NEDIRIZ – (недовршен директан извоз)
VRSTAISP = C1 и SIFZODR ≠ XC и NERAZDBT > 0

NEDPRIZ – (недовршен привремени извоз)
VRSTAISP = C2 и SIFZODR ≠ XC и NERAZDBT > 0

NEPONIZ – (недовршени поновни извоз)
VRSTAISP = C3 и SIFZODR ≠ XC и NERAZDBT > 0

NEDIIZCG – (недовршени директни извоз за Црну Гору)
VRSTAISP = C1 и SIFZODR = XC и NERAZDBT > 0

NEPRIZCG – (недовршени привремени извоз за Црну Гору)
VRSTAISP = C2 и SIFZODR = XC и NERAZDBT > 0

NEPONIZCG – (недовршен поновни извоз за Црну Гору)
VRSTAISP = C3 и SIFZODR = XC и NERAZDBT > 0

Увоз

DIRUVOZ – (директан увоз)
VRSTAISP = TR и SIFZOTPP ≠ XC и DEKL = TD и NERAZDBT = 0

NEDUVOZ – (недовршен увоз)
VRSTAISP = TR и SIFZOTPP ≠ XC и DEKL = TD и NERAZDBT > 0

DIRUVCG – (директан увоз из Црне Горе)
VRSTAISP = TR и SIFZOTPP = XC и DEKL = TD и NERAZDBT = 0

NEDUVCG – (недовршен увоз из Црне Горе)
VRSTAISP = TR и SIFZOTPP = XC и DEKL = TD и NERAZDBT > 0

Транзит

TRANDIR – (директан транзит)
VRSTAISP = TR и DEKL = TP и (SIFZODR ≠ XC или SIFZOTPP ≠ XC)

TRANCG – (транзит за Црну Гору)
VRSTAISP = TR и DEKL = TP и (SIFZODR = XC или SIFZOTPP = XC)

Шема слога за истраживање о токовима робе у међународном саобраћају

Ред. бр.	Назив	Опис поља	Позиција у слогу	Дужина	Садржај поља
1.	GODINA	Char(4)	1-4	4	Година
2.	SIFCI	Char(5)	5-9	5	Царинарница отварања документације
3.	VRSTAISP	Char(2)	10-11	2	Врста исправе у надзору
4.	BRJCI	Char(8)	12-19	8	Број документа
5.	SIFOCI	Char(5)	20-24	5	Царинарница упућивања (царињења)
6.	DEKL	Char(2)	25-26	2	Врста поступка код надзора
7.	REP	Char(1)	27	1	Република
8.	DATPOD	Char(8)	28-35	8	Датум потврде пријема документа
9.	SIFZOTPR	Char(2)	36-37	2	Земља отпреме робе
10.	SIFZODR	Char(2)	38-39	2	Земља одредишта робе
11.	REGOZPS	Char(2)	40-49	10	Регистарска ознака вучног возила
12.	REGOZPR	Char(2)	50-59	10	Регистарска ознака приколице
13.	SIFZPRS	Char(2)	60-61	2	Земља регистрације превозног средства
14.	SIGKONT	Char(2)	62	1	Контернер
15.	UKIZNFAK	Dec fixed(15,0)	63-70	8	Износ фактуре
16.	SIFVAL	Char(3)	71-73	3	Валута
17.	SIFSAGR	Char(2)	74-75	2	Врста превозног средства на граници
18.	DATIST	Char(8)	76-83	8	Датум иступа робе из земље
19.	BRUTOM	Bin flicat(53)	84-91	8	Бруто тежина робе
20.	NERAZDB	Bin flicat(53)	92-99	8	Нераздужена бруто тежина робе
21.	BRKAM	Bin flicat(53)	100-107	8	Број возила
23.	VR	Dec fixed(3,0)	113-114	2	Врста робе
24.	IZUVTR	Char(3)	117-122	4	Врста саобраћаја

Логичка контрола слога

Логичка контрола слога за саобраћај садржи 16 правила. Подељена су у две групе и означена према тежини логичке грешке.

Грешке које упозоравају на одређену нелогичност али које битно не утичу на резултате истраживања носе ознаку "L". Слогови који садрже такве грешке остају у основном материјалу.

Грешке које се морају исправити носе ознаку "T". Слогови са таквим грешкама, а који се из одређених разлога не могу поправити, не улазе у основни материјал за обраду.

Грешке са ознаком "T" исправљају се у слогу, у Републичком заводу за статистику Србије, по обавештењу добијеном од Републичке управе царина, или, Републичка управа царина, по нашем обавештењу, коригује материјал који доставља за следећи месец.

Логичка контрола извештаја СА/М-31

Грешка	Опис грешке	Тежина
Y1	СИФЦИ не припада кодексу шифара или није уписана царинарница улаза	T
Y2	ВРСТАИСП не припада кодексу шифара или није уписана	T
Y3	СИФОЦИ не припада кодексу шифара или није уписана	T
Y4	ДЕКЛ не припада кодексу шифара или није уписана	T
Y5	ДАТПОД није уписан или не припада години посматрања	L
Y6	СИФЗОТПР не припада кодексу шифара или није уписана	L
Y7	СИФЗОДР не припада кодексу шифара или није уписана	T
Y8	СИФЗПРС не припада кодексу шифара или није уписана	T
Y9	ДАТИСТ није уписан или не припада години посматрања	L
Y10	СИФСАГ = 31, 32, 33, 34, 35 и БРУТОМ > 25000 (саобраћај је друмски, а превезена роба има масу већу од 25000 кг)	L
Y11	СИФСАГ = 20 и БРУТОМ > 50000 (саобраћај је железнички, а превезена роба има масу већу од 50000 кг)	L
Y12	Ако је извоз и шифра СИФОЦИ, није гранична царинарница	L
Y13	Ако је увоз и шифра СИФЦИ, није гранична царинарница	L
Y14	Ако је транзит и шифра СИФЦИ, или СИФОЦИ, није гранична царинарница	L
Y15	Ако је НЕРАЗДБ > БРУТОМ (ако је нераздужена тежина већа од укупне)	T
Y16	Ако СИФСАГР није по кодексу или није уписан	T

Обрада података

Поред класичне обраде података — путем унапред дефинисаних обрадних табела, у циљу једноставнијег и бржег решавања одређених ад хос захтева корисника, формирана је и *релациона база агрегираних података*.

Временски период за који се врши обрада тражених података дефинише се према датуму уласка, односно изласка возила преко граничне царинарнице. Подаци који се дају по месецима до завршене годишње обраде подложни су променама. Међутим, месечни подаци су тачнији што је временски период обраде даљи од месеца за који се дају подаци. Из тих разлога, да би и спорне царинске декларације које су накнадно обрађене биле обухваћене годишњом обрадом, обрада се ради у мају месецу за претходну годину.

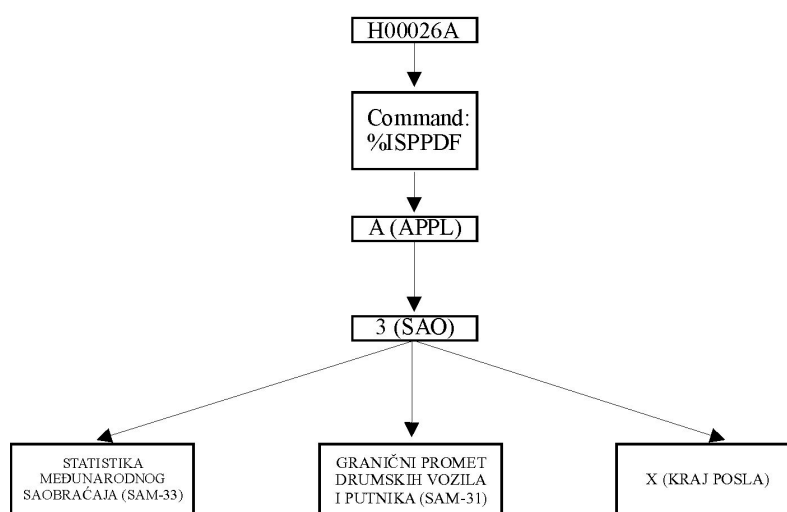
Подаци о количинама робе који се дају у *статистици за економске односе са иностранством* и у *статистици саобраћаја*, и поред тога што се они узимају из истих царинских докумената, суштински се разликују.

У *статистици саобраћаја* временски период дефинише се датумом уласка, односно изласка превозног средства преко граничног прелаза, а количина робе исказује се за тај период, без обзира на то када је извршено царињење робе.

У *статистици за економске односе са иностранством* временски период се дефинише датумом када је извршено царињење робе, без обзира на то у ком је временском периоду роба ушла, односно изашла из земље.

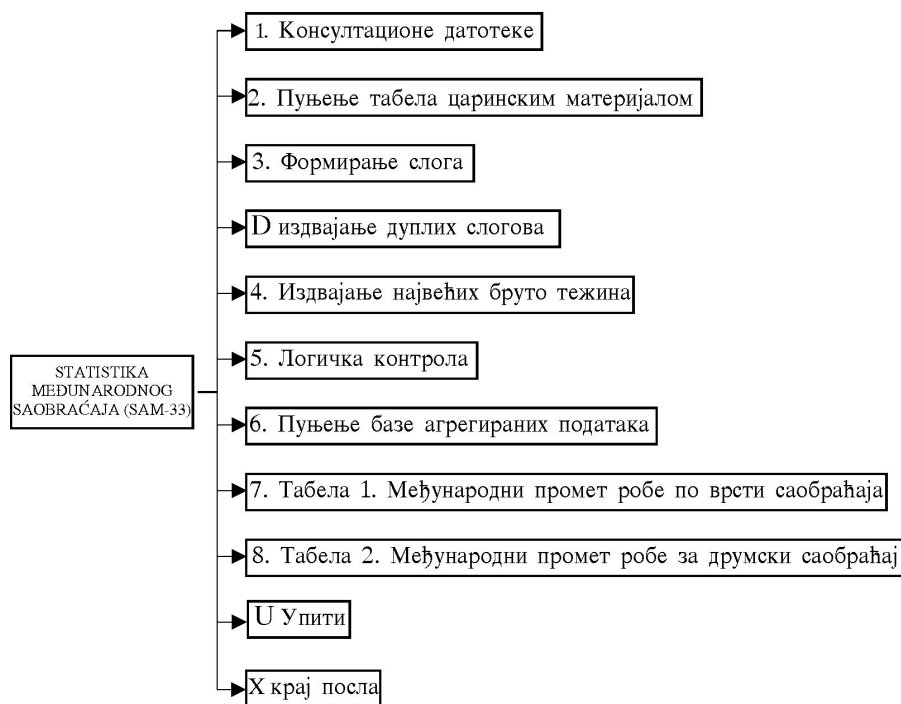
Целокупан поступак обраде постављен је на систем Републичког завода за статистику Србије. Приступ апликацији приказан је на шеми бр. 2.

Шема бр. 2

Бира се опција *Статистика друмског међународног саобраћаја* и добија се панел приказан на шеми бр. 3.

Шема бр. 3

Опција 1 – *Консултационе табеле*, садржи називе и шифре свих променљивих које се користе у апликацији:

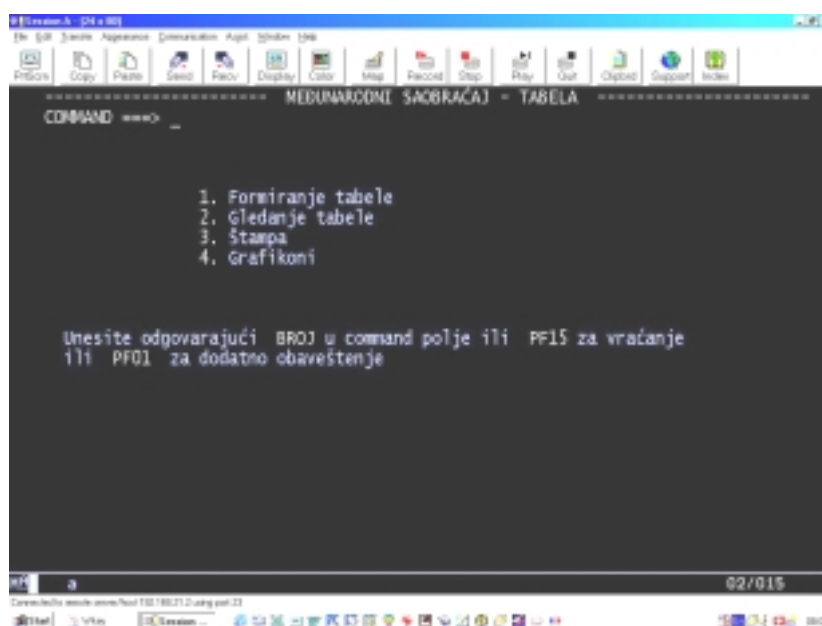
1. Царинске испоставе;
2. Врсте саобраћаја;
3. Земље утовара, земље истовара и земље регистрације превозног средства;
4. Врсте саобраћајног средства на граници;
5. Правац кретања.

У оквиру сваке од опција предвиђено је ажурирање консултационе табеле, препис у секвенцијалну датотеку, преглед консултационе датотеке, дат је опис слога и штампање датотека.

Опције: **2** – Пуњење табела царинским материјалом, **3** – Формирање слога, **D** – Издавање дуплих слогова, **4** – Издавање највећих бруто тежина, **5** – Логичка контрола, и **6** – Пуњење базе агреgirаних података, нису расположиве за кориснике. Те опције могу да користе само овлаштени радници Републичког завода за статистику Србије.

Избор опција: **7** – Међународни промет робе, по врсти саобраћаја, и **8** – Међународни промет робе за друмски саобраћај, омогућује кориснику табелирање резултата обраде. Корисник сам одлучује да ли ће користити све или само једну од четири понуђене опције. Кориснички панел приказан је на шеми бр. 4.

Шема бр. 4

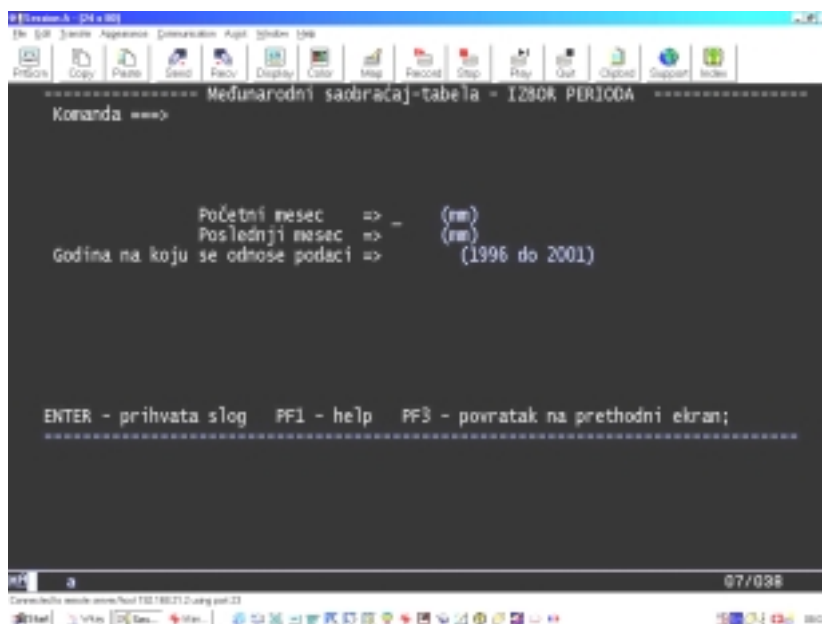
Корисник избором опције **1** – *Формирање табеле*, врши обраду података. Уколико постоји обрада за неки период, неопходно је ту обраду избрисати да би се поново радила обрада за исти месец.

Избор опције **2** – *Гледање табеле*, омогућује кориснику да погледа резултате обраде.

Избором опције **3** – *Штампа*, врши се штампање табеле која је пре тога изабрана у опцији *Гледање*.

Уколико корисник изабере опцију **1** – *Формирање табеле*, или **2** – *Гледање табеле*, сам одлучује за који период жели да обради, односно да табелира податке. У следећем панелу, шема бр. 5, корисник бира период обраде путем избора следећих опција: *Почетни*, *Последњи месец* и *Година на коју се односе подаци*. Након избора понуђених опција прелази се у наредни панел.

Шема бр. 5

Корисник сам одређује период за који врши обраду или период за који су табелирани резултати истраживања. У први ред уписује се почетни месец, у други ред — задњи месец, а у трећи — година за коју се врши обрада.

Избором опције **9** — *Табеле за међународну сарадњу*, добија се сет табела које само на годишњем нивоу дају информације о токовима превозних средстава и робе — по врсти међународног саобраћаја, земљама утовара и истовара робе и земљама регистрације превозног средства. Избор променљивих у датим табелама идентичан је са нивоом обраде који Статистички уред Европске уније (ЕУРОСТАТ) обезбеђује својим корисницима. Посебно се врши избор за друмски саобраћај, а посебно за железнички, поморски и речни саобраћај.

База података о међународним токовима робе

У Републичком заводу за статистику Србије формирана је база података о међународним токовима робе у друмском саобраћају.

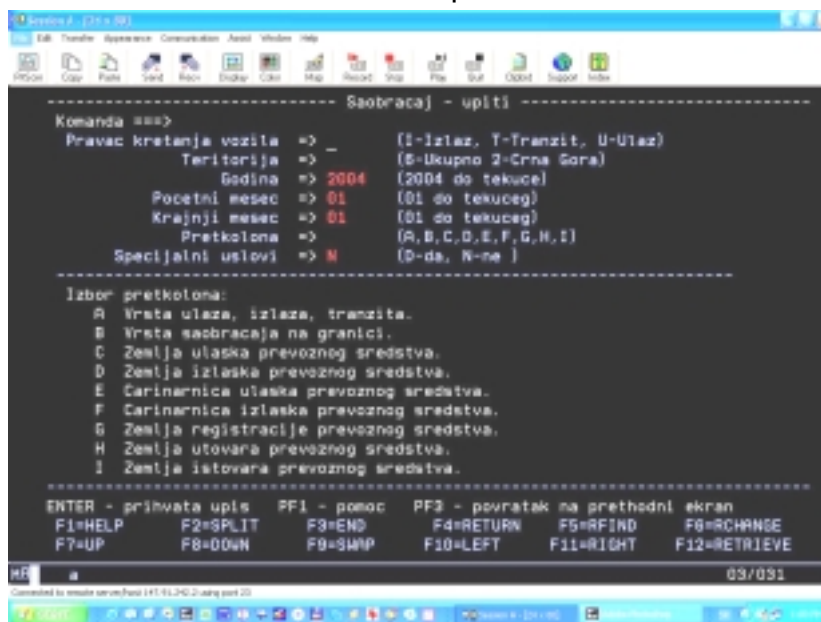
У зависности од интересовања корисника, може се формирати и за било коју другу врсту саобраћаја, као и за све гране саобраћаја.

Корисник приступа бази података путем основног панела, приказаног на шеми бр. 4, избором опције *U - Upiti*.

На шеми бр. 6 приказан је панел за упит у базу података. Корисник прво одређује жељени правац кретања робе. То постиже одабирањем једне од променљивих у опцији *Правац кретања возила*, односно бира да ли жели да табелира податке о улазу, излазу или транзиту преко територије Републике Србије.

Следећа опција, *Територија*, обезбеђује кориснику могућност да табелира податке о токовима возила и робе са страним земљама, и о токовима робе са Републиком Црном Гором. Корисник избором једне од следећих опција: *Година*, *Почетни месец* и *Крајњи месец* бира период посматрања за који жели да табелира податке.

Шема бр. 6

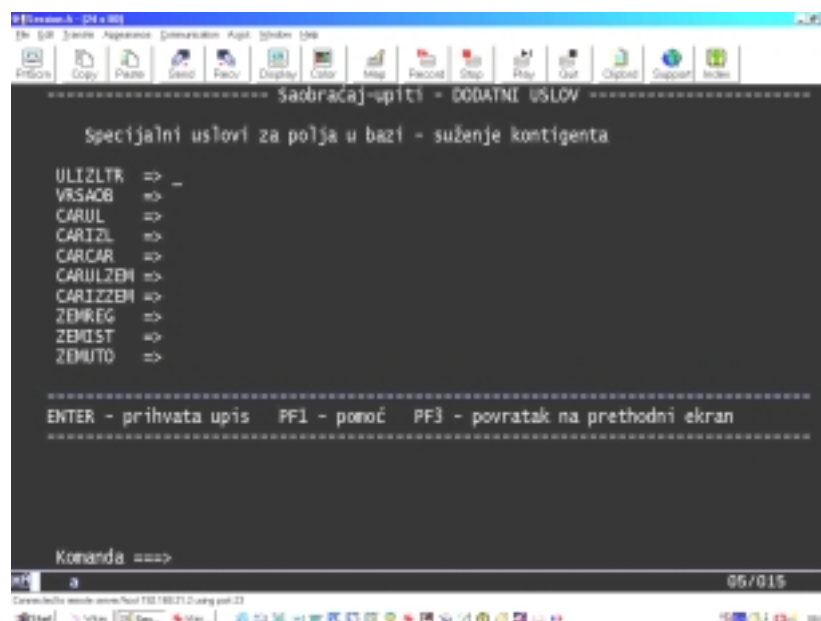

Уписивањем једне од понуђених променљивих у опцију *Претколона* корисник се опредељује за основно обележје по којем жели да табелира податке. То постиже уписивањем одговарајуће словне ознаке.

Након тога, корисник има две могућности. Може, у зависности од тога шта хоће да табелира, да користи или да не користи опцију *Специјални услови*. Код захтева који се могу реализовати само бирањем опција понуђених у првом панелу не треба користи опцију *Специјални услови*, јер добијени резултати исказују све модалитете изабране променљиве. У таквим случајевима, у опцију *Специјални услови* уписује се слово *N*.

Ако корисник жели да изврши сужавање контингента, односно исказивање претходно изабране променљиве по одређеним специфичним захтевима, који се односе на додатно коришћење осталих променљивих, тада у опцију *Специјални услови* уписује понуђени исказ *D*. Уписом исказа *D* у опцију *Специјални услови* отвара се следећи панел, приказан на шеми бр. 7.

Шема бр. 7

Корисник избором само једне променљиве, или више њих, сужава обраду по променљивој коју је изабрао у претходном панелу. Тиме се добија обрада по основној изабраној променљивој, али ограничена (сужена) избором променљивих које се дефинишу у панелу са специјалним условима. У датом панелу, избор опција исказује следеће променљиве:

- Променљива УЛИЗТР дефинише избор праваца кретања возила;
- Променљива ВРСАОБ дефинише избор врсте саобраћаја на граници;
- Променљива ЦАРУЛ дефинише избор царинарница уласка возила са робом;
- Променљива ЦАРИЗ дефинише избор царинарница изласка возила са робом;
- Променљива ЦАРЦАР дефинише избор царинарница царињења возила;
- Променљива ЦАРУЛЗЕМ дефинише избор граничне земље уласка возила;
- Променљива ЦАРИЗЗЕМ дефинише избор граничне земље изласка возила;
- Променљива ЗЕМРЕГ дефинише избор земље регистрације возила;
- Променљива ЗЕМИСТ дефинише избор земље истовара робе;
- Променљива ЗЕМУТО дефинише избор земље утовара робе.

Поред избора само једне променљиве из опције *Специјални услови*, програм подржава логичке операције уније или пресека променљивих по задатим условима (променљивим) из опције *Специјални услови*.

На крају, кориснику је омогућено да двоструким кликом на обележје из опције *Специјални услови* добије све модалитете променљиве за коју се определио, односно које је одредио двоструким кликом. Тиме је кориснику омогућено да се не мора враћати на панел бр. 3, у делу који се односи на кодекс шифара за изабране модалитете променљиве по којој жели да табелира.

Чување података

Због изразите потребе за подацима, који у исто време представљају и документациону основу за припрему радних материјала за потребе контингентирана друмских дозвола, коју води Министарство за капиталне инвестиције Републике Србије, потребно је да се месечни подаци за претходну и за текућу годину чувају у бази Републичког завода за статистику Србије. Након истека две године од уноса тих података у базу чуваће се само сумарни подаци.

Списак обрадних табела

1. Превоз робе у међународном саобраћају, по врсти саобраћаја
2. Превоз робе у међународном саобраћају, по врсти царинског поступка
3. Превоз робе, по земљама утовара робе и врсти саобраћаја
4. Превоз робе, по земљама истовара робе и врсти саобраћаја
5. Транзит робе, по земљама утовара и истовара робе и врсти саобраћаја
6. Транзит робе, по граничним земљама уласка и изласка робе и врсти саобраћаја
7. Број друмских возила и превезена роба у улазу, излазу и транзиту, по врсти царинског поступка
8. Број друмских возила и роба, по врсти међународног саобраћаја и земљама регистрације возила
9. Број друмских возила и роба, по земљама утовара робе и земљама регистрације возила
10. Број друмских возила и роба, по земљама истовара робе и земљама регистрације возила

Рукопис припремили: Жељко Лесић и Мирјана Грбић

РЕДАКЦИЈА

Руководилац: Предраг Чановић

Чланови: Гордана Бјелобрк, Љубица Живадиновић, Мирјана Смолчић

Лектура: Емилија Видановић

Технички уредници: Ирена Димић, Розалија Хајдук

ШТАМПА:

Републички завод за статистику Србије, Београд, Милана Ракића 5
Телефон: 2412-922 • Телефакс: 2411-260
Број страна: 24 • Тираж: 80